
MONOGRAFIE PRAWNICZE

FUNKCJA WYKRYWCZA
I DOWODOWA
POSTĘPOWANIA KARNEGO

ROMAN ZDYBEL

Wydawnictwo C.H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

ROMAN ZDYBEL • FUNKCJA WYKRYWCZA I DOWODOWA
POSTĘPOWANIA KARNEGO

Polecamy nasze publikacje w serii Monografie Prawnicze:

M. Czerwińska, P. Czarnecki (red.)

KATALOG DOWODÓW W POSTĘPOWANIU KARNYM

J. Skorupka, A. Drozd (red.)

**NOWE SPOJRZENIE NA MODEL ZAKAZÓW DOWODOWYCH
W PROCESIE KARNYM**

Ł. Cora

ZATRZYMANIE OSOBY W POLSKIM PROCESIE KARNYM

E. Hryniewicz-Lach

KARA KRYMINALNA W ŚWIELE KONSTYTUCJI RP

J. Konikowska-Kuczyńska

**WYKONYWANIE KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI
W SYSTEMIE TERAPEUTYCZNYM WOBEC SKAZANYCH
UZALEŻNIONYCH OD ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH
LUB SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

FUNKCJA WYKRYWCZA I DOWODOWA POSTĘPOWANIA KARNEGO

ROMAN ZDYBEL

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

[Kup książkę](#)

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzja naukowa: prof. dr hab. Zdzisław Kegel

Publikacja dofinansowana przez
Instytut Nauk Społecznych
Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu

Publikacja zawiera nowelizację prawa karnego materialnego
i formalnego oraz aktów wykonawczych
wdrożoną do obrotu prawnego w 2015 i 2016 r.

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-7909-8

ISBN e-book 978-83-255-7910-4

[Kup książkę](#)

*Pamięci
Pana prof. dr hab. Tadeusza Hanauska,
kierownika Katedry Kryminalistyki
Uniwersytetu Jagiellońskiego,
pracę poświęcam.*

Spis treści

Przedmowa	XIII
Wykaz skrótów	XVII
Wykaz literatury	XXI
Wprowadzenie	1
Rozdział I. Istota i znaczenie oraz weryfikacja spójności dowodów procesowych uprawdopodobniających i udowadniających sprawstwo zarzucanego podejrzanemu (oskarżonemu) przez oskarżyciela czynu .	15
§ 1. Determinanty kształtujące podstawowe ustawowe pojęcia z zakresu procesowych źródeł dowodowych	15
§ 2. Funkcja wykrywcza kryminalistyki, aspekty dowodzenia nowymi skutecznymi środkami dowodowymi (genotyp DNA, markery, biometria) we wstępnym postępowaniu karnym oraz ocena przydatności uzyskanych dowodów ze środków dowodowych (opinii biegłych) w postępowaniu jurysdykcyjnym	47
Rozdział II. Rola i znaczenie funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym	77
§ 1. Funkcja wykrywcza na tle analizy innych funkcji procesowych	77
§ 2. Wpływ funkcji wykrywczej w etapowym stadium postępowania karnego na procesową wartość materiału dowodowego	83
Rozdział III. Etapy dowodzenia	95
§ 1. Poszukiwanie i uzyskiwanie dowodów w postępowaniu karnym. Ogłędziny miejsca zdarzenia jako konglomerat śladów i dowodów .	95
§ 2. Poprawność procesowa i kryminalistyczna metod zabezpieczania dowodów na etapie poprzedzającym wszczęcie postępowania karnego	102
§ 3. Wprowadzenie dowodu uzyskanego w postępowaniu karnym do procesu	113
§ 4. Przeprowadzenie dowodu w postępowaniu karnym	117

§ 5. Metody weryfikacji i oceny przydatności dowodu na etapie postępowania karnego. Wstępna (formalno-merytoryczna) i następcza (jurysdykcyjna) sądowa kontrola efektów wdrożonej funkcji wykrywczej i funkcji dowodowej przez organy ścigania w kreacji wizji aktu oskarżenia inicjującego proces karny w świetle art. 337 KPK	123
Rozdział IV. Zakres i przedmiot czynności wykrywczych w postępowaniu karnym	159
§ 1. Etapy wykrywania dowodów	159
§ 2. Wykrywanie a poszukiwanie dowodów w postępowaniu karnym. Wyjaśnienie kwestii terminologicznych. Rola i znaczenie wyprofilowanego w strukturach policji etatu dzielnicowego w realizacji funkcji wykrywczej skutecznego wykrywania i poszukiwania dowodów	161
§ 3. Wykrycie dowodów jako pierwszy etap skutecznego dowodzenia sprawstwa zarzucanego podejrzanemu (oskarżonemu) czynu w postępowaniu karnym	182
§ 4. Rozpoczęcie czynności wykrywczych źródeł dowodowych na wstępnym etapie postępowania karnego oraz jurysdykcyjnego przed sądem	183
§ 5. Przeprowadzenie czynności wykrywczych w postępowaniu karnym	185
§ 6. Efekty procesu wykrywania dowodów w postępowaniu karnym	187
Rozdział V. Realizacja funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym a czynności operacyjno-rozpoznawcze	189
§ 1. Funkcje czynności operacyjno-rozpoznawczych	189
§ 2. Wykrywcze czynności pozaprocessowe a czynności wykrywczo-dowodowe	212
Rozdział VI. Czynności zmierzające do wykrycia dowodów w postępowaniu karnym	215
§ 1. Czynności poszukiwawczo-dowodowe	215
§ 2. Zatrzymanie rzeczy jako czynność wykrywczo-dowodowa postępowania karnego	216
§ 3. Ustawowe prerogatywy organów ścigania wzmacniające realizację funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym	220
§ 4. Prawno-processowe podstawy kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych (komunikowania) dla celów dowodowych w postępowaniu karnym środkami i metodami operacyjnymi	224

§ 5. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30.7.2014 r. weryfikujący aktualny stan prawny upoważniający organy ochrony prawnej do wdrożenia kontroli operacyjnej podsłuchu telefonicznego (nośników elektronicznych dysków twardych, serwerów komputerów, logowania i IP) oraz ingerencji w materię praw i wolności obywatelskich w celu pozyskiwania i wykorzystania dowodów elektronicznych	235
§ 6. Przeszukanie i oględziny w celu trafnego wytypowania źródeł dowodowych w postępowaniu karnym	256
§ 7. Poszukiwanie podejrzanego (oskarżonego) jako osobowego źródła dowodowego poprzedzone czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi funkcji wykrywczej	259
§ 8. Badanie osób wytypowanych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych w celu znalezienia dowodu	261
§ 9. Eliminacyjne wykrywczo-dowodowe badanie osób podejrzanych wytypowanych w ramach realizacji czynności określonych regulacją prawną art. 192a KPK	263
§ 10. Ekshumacja (sekcja) jako czynność wykrywczo-dowodowo-poszukiwawcza na etapie postępowania karnego i jurysdykcyjnego	267
Rozdział VII. Rola wykrywczo-procesowa innych wytypowanych źródeł dowodowych w postępowaniu karnym (samooskarżeń i świadka anonimowego, <i>incognito</i>)	273
§ 1. Wartość dowodowa samooskarżeń podejrzanych (oskarżonych)	273
§ 2. Pozycja prawno-dowodowa świadka anonimowego (<i>incognito</i>) w postępowaniu karnym i jurysdykcyjnym	293
§ 3. Pomocnicza rola pozaprocesowych czynności organów ścigania w wykrywaniu informacji o źródłach dowodowych w postępowaniu karnym	313
§ 4. Czynności operacyjno-rozpoznawcze zmierzające do wykrycia dowodu (informacji o źródle dowodowym) w postępowaniu karnym	314
§ 5. Legitymizacja czynności administracyjno-porządkowych organów ścigania w wykryciu informacji o źródłach dowodowych w postępowaniu karnym	321
§ 6. Transformacja materiału uzyskanego w ramach czynności pozaprocesowych (operacyjnych) na dowodowy materiał procesowy z wykorzystaniem konstytucyjnej luki prawnej. Pozycja prawna osoby zatrzymanej w trybie art. 243 i 244 KPK w czynnościach operacyjnych poprzedzających wszczęcie i prowadzenie postępowania karnego. Analiza zagadnienia <i>de lege ferenda</i> i <i>de lege lata</i>	324

Rozdział VIII. Nowe wyzwania śledcze organów ścigania w realizacji ustawowych założeń funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym	347
§ 1. Konieczność normotwórczej regulacji i uporządkowania zasad odpowiedzialności organów ścigania (policji) za realizację funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym	347
§ 2. Nadzór nad realizacją funkcji wykrywczej <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i>	357
§ 3. Nadzór merytoryczny prokuratora nad postępowaniem karnym oraz efektami funkcji wykrywczej aktywizującej pole dowodowe	360
§ 4. Sędzia śledczy w nowym efektywnym modelu skargowym postępowania karnego i prokuratury sądowej	367
§ 5. Strefa Schengen w aspekcie pragmatycznym zintegrowanej współpracy organów ochrony prawnej państw narodowych dla skutecznej neutralizacji transgranicznej przestępczości kryminalnej	385
§ 6. Zintegrowana współpraca sądowa Eurojustu udzielanej pomocy prawnej weryfikująca materiał dowodowy postępowań w sprawach karnych w strukturach Wspólnoty Europejskiej	392
§ 7. Kompatybilna policyjna współpraca wykrywczo-dowodowa Eurostatu zwalczania i neutralizacji przestępczości kryminalnej w ramach Unii Europejskiej	394
Rozdział IX. Warstwa informacyjna śladu kryminalistycznego w procesie wykrywczo-dowodowym postępowań karnych	403
Rozdział X. Skutki i następstwa prawne obrazy prawa dowodowego standaryzujące i unifikujące poprawność realizacji czynności funkcji wykrywczej i funkcji dowodowej	421
§ 1. Prawa i wolności obywatelskie wynikające z materii ochronnej Konstytucji RP i umów międzynarodowych jako granica wdrożonych instrumentów prawnych funkcji wykrywczej i dowodowej w postępowaniu karnym	421
§ 2. Naruszenie przepisów prawa dowodowego normujących czynności wykrywczo-procesowe jako przyczyna odwoławcza instancyjnej sądowej kontroli	427
§ 3. Zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa (odszkodowawczej i zadośćuczynieniowej) za naruszenie norm prawa dowodowego wdrożonych czynności wykrywczych i procesowych na etapie postępowania karnego (jurysdykcyjnego)	431

Rozdział XI. Prakseologiczna realizacja efektów funkcji wykrywczej i dowodowej w postępowaniach karnych na przykładzie danych statystycznych Podkarpackiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie w zakresie skutecznej neutralizacji skali i dynamiki zagrożenia przestępczością pospolitą	443
§ 1. Analiza wewnętrznych źródeł prawa policyjnego jako podstawowy ocenny wyznacznik walki z przestępczością kryminalną	443
§ 2. Wskaźniki statystyczne wykrywalności przestępczości pospolitej jako wymierny efekt wdrożenia czynności operacyjno-rozpoznawczych i kontroli operacyjnej realizowanych w ramach funkcji wykrywczej i funkcji dowodowej na etapie postępowania karnego	453
Zakończenie (tezy główne monografii)	471
§ 1. Relacje między funkcją dowodową w postępowaniu karnym a czynnościami pozapprocesowymi w wykrywaniu źródeł dowodowych (dowodów). Systematyka i uporządkowanie terminologii ustawowej. Wykazanie granicy między dowodzeniem a sferą niedowodową (operacyjną)	471
§ 2. Realizacja i zakres funkcji wykrywczej postępowania karnego w materializacji procesu dowodzenia domniemania niewinności i udowodnienia sprawstwa zarzucanego podejrzanemu (oskarżonemu) czynu karalnego	474
§ 3. Aspekt wykrywczy prawa dowodowego a gwarancje procesowe poprawności przeprowadzenia postępowania karnego	476
§ 4. Nadzór merytoryczny nad procesem związanym z wykrywaniem dowodów w postępowaniu karnym	478
Indeks rzeczowy	491

Przedmowa

Niniejsza monografia jest podsumowaniem wieloletnich przemyśleń i doświadczeń zawodowych autora nad praktyką stosowania prawa oraz efektywnym wspieraniem wstępnego postępowania karnego instrumentami prawnymi przypisanymi do funkcji wykrywczej (czynności operacyjno-rozpoznawcze w typowaniu źródeł dowodowych), a także konieczną transformacją materiału zgromadzonego w ramach prawa policyjnego, w celu realizacji założeń funkcji dowodowej (dział V KPK). Zarówno funkcja wykrywcza, jak i funkcja dowodowa dla zdynamizowania i zsynchronizowania skutecznego procesu neutralizacji skali i dynamiki przestępczości jest aktywnie wspierana osiągnięciami kryminalistyki, medycyny sądowej, kryminologii, antropologii i innych nauk. W praktyce organów ścigania często wykorzystuje się nowe zdobycze naukowe dynamicznie rozwijającej się kryminalistyki w identyfikacji zabezpieczonych na miejscu zdarzenia śladów dowodowych, co stanowi podstawę do podejmowania umorzonych spraw z powodu niewykrycia sprawców¹. Rozważania autora dotyczą materii prawa dowodowego, gałęzi prawa, która obecnie ulega dopiero legislacyjnej krystalizacji i wymusza na organach ochrony prawnej zmiany organizacyjne i prze wartościowanie mentalności (w tym przebudowy prokuratury śledczej na sądową) oraz większej aktywności stron procesowych w kontradiktoryjnym postępowaniu przed sądem.

Monografia w podstawowych założeniach ma przybliżyć czytelnikowi skomplikowaną problematykę związaną z uzyskiwaniem i wykorzystywaniem dowodów (osobowych, rzeczowych i środków dowodowych) w procesie karnym, uzbrojenia oskarżonego w instrumenty prawne efektywnej kontroli wartości procesowej pola dowodowego oraz skutków i następstw naruszenia (obrazy) prawa dowodowego przez organy

¹ Poprawne, zgodnie z zasadami taktyki i techniki zabezpieczenie śladów kryminalistycznych na miejscu zdarzenia to nadal pięta Achillea organów ścigania (Policji). Obecnie ponownie w skali kraju komend wojewódzkich Policji wraca się do analizy wykorzystania śladów kryminalistycznych zdeponowanych w aktach umorzonych z powodu niewykrycia śledztw wyczerpujących znamiona zabójstw pod kątem ich identyfikacji w celu wykrycia sprawców. Przykładem jest sprawa 46-letniego *Ślawomira G.*, który przed 20 laty dokonał niewykrytego przez organy ścigania zabójstwa *J. Sandeckiej*, z obecnym wykorzystaniem możliwości naukowej kryminalistyki w zakresie identyfikacji genotypu DNA, dowodowych śladów biologicznych nośnika zabezpieczonych w toku oględzin na miejscu zdarzenia. Obecnie w Wydziale Biologii KGP w budowanych zbiorach zdeponowane jest 50 tys. profili DNA. Szerzej zagadnienie nowych metod wykrywanych śladów kryminalistycznych porusza *R. Zdybel*, *Osmologia. Dowody zapachowe w kryminalistyczne, Przemysł* 2009.

ochrony prawnej warunkującej roszczenie odszkodowawcze i zadośćuczynieniowe od Skarbu Państwa.

W zamyśle autora publikacja ma w sposób przystępny przybliżyć Czytelnikowi skomplikowane zagadnienia wstępnego postępowania karnego, weryfikacji materiału procesowego, pozyskiwania źródeł dowodowych, aspektów funkcji wykrywczej i jej znaczenia w aktywizacji materiału procesowego w ramach funkcji dowodowej. Warstwa merytoryczna opracowania może też stanowić wyjściowy prakseologiczny materiał do dalszego porządkowania prawa karnego zarówno materialnego, jak i procesowego dla utrzymania niezbędnego zaufania społecznego zarówno do wewnętrznego systemu prawnego, jak i do organów ochrony prawnej. W efekcie praca w podnoszonej dysertacji zmierza do poprawy niezbyt wysokiej wykrywalności (szczególnie przeciwko mieniu) uciążliwej przestępczości pospolitej oraz konieczności stabilizacji prawa w zakresie spersonifikowania odpowiedzialności za wdrażane czynności wykrywczo-dowodowe². Porządkowanie systemu prawa – nie tylko karnego – jest niezbędne, zwłaszcza że obecnie Trybunał Konstytucyjny (sąd prawa)³ i Sąd Najwyższy (sąd faktu)⁴ nie są legitymizowane do dokonywania powszechnej wykładni prawa, zaś obowiązujący

² Utrzymująca się niska wykrywalność przestępstw przeciwko mieniu jest skutkiem i następstwem braku determinacji policji w skutecznym wdrażaniu instrumentów pracy operacyjno-rozpoznawczej (rozpoznania posesyjnego przez dzielnicowych) w ramach funkcji wykrywczej postępowania. W 2014 r. odnotowano 174 900 kradzieży mienia (średnio co 3 minuty, a w przypadku samochodów co 30 sekund), przy wykrywalności jednej trzeciej sprawców (dane nie uwzględniają tzw. ciemnej liczby zaniechania zgłaszania kradzieży przez poszkodowanych w przekonaniu o nieuchronnym umorzeniu postępowania z powodu braku możliwości wykrycia sprawców). Na ten obraz negatywnej wykrywalności przestępstw rzutuje też fakt nadmiernego obciążenia policjantów prowadzonymi postępowaniami (70–80 spraw w toku) oraz cyklicznie wdrażane oszczędności. Większość spraw z powodu braku wdrożenia kosztownych ekspertyz kryminalistycznych jest uznawana w wewnętrznych poleceniach jako nierokująca na wykrycie i w krótkim okresie prowadzenia umarzana. W ujęciu danych policyjnych liczba kradzieży spada (w 2013 r. odnotowano 215 tys.), co jest wynikiem głównie liberalizacji prawa karnego i wprowadzenia do obrotu prawnego norm podnoszących próg wartości kradzieży mienia z kwoty 250 zł na 430 zł. W ten sposób pozornie odwrotnie do odczucia społecznego w sprawozdawczości zneutralizowano stan zagrożenia przestępczością pospolitą, przesuwając kradzieże o wartości mienia poniżej 430 zł do wykroczeń, których ściganie ulega przedawnieniu po roku, dodatkowo zwiększając bezkarność sprawców. Rozpoznanie operacyjne środowisk i zjawisk kryminogennych (niekiedy z pokoleniowymi tradycjami) w zwalczaniu i neutralizacji przestępczości kryminalnej jest szczególnie istotne, bowiem – co wykazano w pracy – niska jakość realizacji instrumentów funkcji wykrywczej (zwłaszcza w deprecjonowaniu wyprofilowanego w policji etatu dzielnicowego w zakresie niezbędnego rozpoznania posesyjnego) w izolacyjnym charakterze wykonania założeń funkcji dowodowej postępowania prowadzi do marginalizacji pola dowodowego, a w konsekwencji do jego umorzenia z powodu niewykrycia sprawców. Patrz także *E. Moszczuk*, *Policja. Socjologiczne studium funkcjonowania instytucji*, Rzeszów 2013, s. 248–249, 250, 255, 258, 260.

³ Ustawa z 25.6.2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 293).

⁴ Ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 499 ze zm.), w brzmieniu od 4.4.2016 r.

w obrocie prawnym Kodeks karny od 1998 r. był już 60 razy nowelizowany (średnio 3–4 razy w roku).

Podstawowym zagadnieniem monografii jest przedstawienie – w kontekście obowiązującego porządku prawnego i usankcjonowanej procedury karnej oraz praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości – roli, miejsca i znaczenia funkcji wykrywczej postępowania karnego w realizacji celów postępowania dowodowego na poszczególnych etapach procesu karnego. W tym aspekcie wyeksponowana została „usługodawcza” rola i znaczenie funkcji wykrywczej postępowania karnego dla uzyskania (wytypowania) środków dowodowych oraz ich transformacji procesowej do ostatecznej oceny sądu w postępowaniu kontradiktoryjnym (walki na argumenty dowodowe stron). Pominiecie możliwości identyfikacyjno-typujących źródeł dowodowych funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym i osadzenie materiału procesowego wyłącznie na założeniach sformalizowanej funkcji dowodowej doprowadza nieuchronnie i ostatecznie do zawężenia tak możliwości wykrywczych, jak i dowodowych.

W zamyśle twórczym praca łączy rozważania teoretyczne z praktycznymi aspektami skuteczności stosowania instrumentów prawnych funkcji wykrywczej i funkcji dowodowej na etapie wstępnego postępowania karnego w ujęciu zasad nowego modelu procesu kontradiktoryjnego (kryteriów weryfikacji dowodów w tym procesie). Powiązanie obu kompatybilnych funkcji wykrywczej i funkcji dowodowej z naukowymi zdobyczami kryminalistyki, kryminologii, medycyny sądowej, genetyki i innych nauk ma służyć racjonalizacji nie tylko rozwiązań prawnych formalnego prawa karnego, lecz także podniesieniu skuteczności działania organów ścigania (ochrony prawnej). Skuteczność stosowania prawa karnego i sprawność wykrywcza organów ścigania nie mogą pozostawać wyłącznie w sferze rozważań i dywagacji teoretycznych bez konieczności odniesienia do praktyki (działań) prospołecznych. Implementacja (inkorporacja) prawa międzynarodowego (europejskiego) do wewnętrznego systemu prawnego państwa powoduje konieczność uruchomienia procesów oddolnych unifikacji i standaryzacji norm (poprawności legislacyjnej) oraz kreuje niezbędne dla systemu prawnego państwa zaufanie społeczne, co jest szczególnie istotne w demokratycznym państwie prawnym.

Przemyśl, czerwiec 2016 r.

Roman Zdybel

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

ABWU	ustawa z 24.5.2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1929)
CBAU	ustawa z 9.6.2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1411 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
PolU	ustawa z 6.4.1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 355 ze zm.)
StrażGrU	ustawa z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1402 ze zm.)

2. Publikatory i czasopisma

Dz.U.	Dziennik Ustaw
Kw.Cel.	Kwartalnik Celny
NP	Nowe Prawo
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PP	Przegląd Policyjny
Prob.Krym.	Problemy Kryminalistyki
Prob.Praw.	Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przegląd Sądowy
SP	Studia Prawnicze
WiŻ	Wiedza i Życie
WPP	Wojskowy Przegląd Prawniczy
Z Zag.Krym.	Z Zagadnień Kryminalistyki

3. Organy i instytucje

AW	Agencja Wywiadu
CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
ETPCz	Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
Eurojust	Europejska Jednostka Współpracy Sądowej
Europol	Europejski Urząd Policji
Eurostat	Europejski System Statystyczny
Interpol	międzynarodowa organizacja policji (ang. <i>International Criminal Police Organization</i>)
IP	ang. <i>Internet Protocol</i> (protokół internetowy)
KGP	Komenda Główna Policji
KMP	Komenda Miejska Policji
KPP	Komenda Powiatowa Policji
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
MS	Ministerstwo Sprawiedliwości
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
PA	Prokuratura Apelacyjna
PA	Prokuratura Apelacyjna
PR	Prokuratura Rejonowa
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
SR	Sąd Rejonowy
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
TW	Tajny Współpracownik
TK	Trybunał Konstytucyjny

4. Inne skróty

AFIS	ang. <i>Automated Fingerprint Identification System</i> (automatyczny system identyfikacji odcisków palców)
DNA	ang. <i>deoxyribonucleic acid</i> (kwas deoksyrybonukleinowy)
KBWE	Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
m.in.	między innymi
n.	następna (-e, -y)
Nr	numer
OZ	osoba zaufana

Wykaz skrótów

poz.	pozycja
r.	rok
s.	strona
t.j.	tekst jednolity
TATP	ang. <i>triacetoneperoxide</i> (nadtlenek acetonu)
ust.	ustęp
wyr.	wyrok